

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОДАТКОВІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В УКРАЇНІ

Мельник О. А.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Куліш А. М.

д.ю.н., проф., декан юридичного факультету, Сумський державний університет

Сучасне податкове законодавство можна сміливо назвати найскладнішою складовою правової системи України. Адже наразі актуальними та потребує вимог вдосконалення залишаються проблеми стосовно відповідальності за вчинення податкових правопорушень як суб'єктами господарювання різних форм власності, так і фізичними особами, що здійснюють підприємницьку діяльність. Це ж саме стосується громадян - платників податків та посадових осіб контролюючих органів. Дослідженню податкового права та юридичної відповідальності присвячена значна кількість наукових праць та навчальних видань, зокрема, слід виділити вагомий вклад в цю справу таких вчених як О.М. Бандурка, З.М. Будько, В.С. Ковальський, В.Д. Понікаров, С.М. Попова, М.П. Кучерявенко, І.І. Бабін та інших.

Законодавчою базою даної теми є Конституція України, Податковий кодекс України, Кодекс України «Про адміністративні правопорушення», Кримінальний кодекс України, Закон України «Про державну податкову службу в Україні» та інші нормативні акти.

Конституція України (ст. 67) визначила обов'язок кожного громадянина сплачувати податки і збори у порядку і в розмірах, встановлених законом, щорічно подавати до податкових інспекцій декларації про свій майновий стан та доходи за минулий рік у порядку, врегульованому законом.

Слід зазначити, що ухилення від сплати податку являє собою досить різноманітну групу податкових правопорушень. Зміст цих правопорушень полягає в неналежному виконанні зобов'язань платника перед бюджетом. Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів може бути вчинене, наприклад, шляхом неподання документів, пов'язаних із їх обчисленням і сплатою до бюджетів чи державних цільових фондів (податкових декларацій, розрахунків, бухгалтерських звітів і балансів тощо); приховування об'єктів оподаткування; заниження сум податків, зборів, інших обов'язкових платежів; приховування факту втрати підстав для одержання пільг з оподаткування і т.д.

Порушення податкового законодавства є вкрай негативним явищем для держави, адже спричиняє прострочення або й узагалі не надходження коштів у вигляді податків до державного бюджету, а це ставить під загрозу виконання програм останнього. Саме для подолання таких проблем встановлюються відповідні державні заходи відповідальності, які, у свою чергу, стимулюють платника податків якісно виконувати свій конституційний обов'язок щодо сплати податків.

Стаття 109 ПКУ чітко визначає поняття податкових порушень. (Податковими правопорушеннями є протиправні діяння (дія чи бездіяльність) платників податків, податкових агентів, та їх посадових осіб, а також посадових осіб контролюючих органів, що призвели до невиконання або неналежного виконання вимог, установлених цим Кодексом та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. Це визначення чітко

формулює та охоплює вичерпне коло осіб, дії яких кваліфікуються як порушення податкового законодавства. Тому його законодавче закріплення в Кодексі є досить позитивним тому, що воно вперше в Україні юридично оформлене в податковому праві. Вчинення зазначених порушень тягне за собою відповідальність, передбачену Кодексом та іншими законами України).

Наступною нормою Кодексу, яка потребує вдосконалення є те, що незважаючи на можливість платника податків вирахувати і сплатити штраф самостійно (зокрема при самостійному виявленні факту заниження сум податку минулих періодів), відповідальність за застосування штрафних (фінансових) санкцій та пені покладається на контролюючий орган.

Тобто, незважаючи на самостійне виправлення помилок платником та внесення недоплачених коштів до бюджету, до нього застосовуються штрафні санкції, що порушує

принцип соціальної справедливості, проголошений у Кодексі щодо побудови системи оподаткування. Вважаємо доцільним вдосконалити цю норму внесенням змін до законодавства.

На часі – внесення змін до Кодексу щодо відповідальності за правопорушення, яке може вчинятися, як у формі бездіяльності, так і у формі активної поведінки:

а) неподання платниками податків або іншими особами, зобов'язаними нараховувати та сплачувати податки, збори податкових декларацій (розрахунків);

б) несвоєчасне подання платниками податків або іншими особами, зобов'язаними нараховувати та сплачувати податки, збори податкових декларацій (розрахунків). Тобто Кодексом передбачено, що хоча неподання декларації у строк є закінченою формою правопорушення, наступне (із запізненням) подання цієї декларації утворює нову форму порушення – подання з порушенням строку (затримка подання).

Тому, на наш погляд, це положення потребує вдосконалення, адже за різні за тяжкістю податкові правопорушення застосовується однакового розміру штрафи.

Розв'язання вищезазначених проблем щодо вдосконалення правового регулювання відповідальності за податкові правопорушення потребує проведення в державі більш ґрунтовної законотворчої роботи з аналізу і пошуку додаткових можливостей в роботі з суб'єктами господарювання. При цьому головним критерієм повинно бути: дотримання вимог Конституції України, принципів системи оподаткування, підвищення рівня контролю, доцільність та ефективність застосування заходів відповідальності. Вдосконалення законодавства у цих питаннях повинно сприяти збільшенню надходжень коштів податків і зборів до бюджету, а також зменшення податкових правопорушень.

Вважаємо, що податкова відповідальність є видом фінансової відповідальності, яка полягає в застосуванні фінансових санкцій за здійснення податкового правопорушення уповноваженими на те державними органами до платників податків і податкових агентів та виявляється у вигляді застосування до порушників установлених податковим законодавством заходів державного примусу, що іменуються податковими санкціями. Указані санкції є мірою відповідальності особи за здійснене податкове правопорушення.

На нашу думку, варто розробити відповідну класифікацію податкових правопорушень, враховуючи норми ПКУ, оскільки ті наукові розробки, що були здійснені до запровадження ПКУ, вже дещо втратили свою актуальність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30.- Ст. 141
2. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. -2011. - № 13-14, № 15-16, №17.-Ст. 112 (зі змінами та доповненнями).
3. Трипольська М.І. Фінансово-правова та адміністративна відповідальність: порівняльно-правова характеристика [Електронний ресурс] / М.І. Трипольська // Науковий вісник академії муніципального управління: Збірник наукових праць. - Серія «Право».- 2010. - Вип. 1. - Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_GumNvamu_pr/2010_1/15.pdf.